

ОЦІНЮВАННЯ ВТРАТ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ВНАСЛІДОК ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Аграрний сектор є важливою ланкою в економіці України, потужним важелем економічного розвитку, оскільки від нього залежить продовольча безпека держави та соціально-економічний стан суспільства загалом. Розвиток аграрного сектору в Україні є перспективним, адже наша держава має сприятливі природні та кліматичні умови, достатню кількість земельних ресурсів. На початок 2022 року частка сільськогосподарського виробництва складала 11 % у загальному ВВП країни та майже 20 % працівників були залучені саме в цій сфері [1].

Також значна частина продукції експортувалась – майже 40 % від загальних експортних надходжень належить сільському господарству. Про значний розвиток аграрного сектору в Україні також свідчить те, що країна займала п'яте місце серед найбільших експортерів пшениці, четверте та третє – кукурудзи та ріпаку відповідно. Тому Україна, безумовно, є державою, яка робить значний внесок у продовольчу безпеку всього світу.

З початком повномасштабного вторгнення аграрний сектор України зазнав прямих збитків на суму \$4,3 млрд, що, в свою чергу, складає майже 15 % капіталу країни [2]. З огляду на характер руйнувань доцільно поділити усі збитки на окремі категорії:

1. Обмеження доступу до збору врожаю через мінування, окупацію територій та ведення активних бойових дій.

2. Фізичне пошкодження родючого шару ґрунту, що утворилось через вирви від снарядів та ракет, руху військової техніки (наприклад, гусениць танків).

3. Знищення або часткове пошкодження сільськогосподарської техніки, обладнання.

4. Знищення або часткове пошкодження елеваторів та інших зерносховищ.

5. Загибель тварин через активні бойові дії або обмеження фізичного доступу до ферм їх власників для догляду за тваринами.

Найбільша частка збитків припадає на першу категорію та складає понад \$1,43 млрд, трохи менша частка належить третій категорії – \$926 млрд. Найбільш критичними для подальшого розвитку аграрного сектору вважаються перші дві категорії, оскільки очищення територій від мін, залишків снарядів, закопування вирв, що іноді сягають 3-6 м глибиною, та повернення ґрунту попередньої родючості – це тривалий процес, що може відбуватись не одне десятиліття.

Крім того, недоотриманий дохід (непрямі збитки) від скорочення обсягу виробництва продукції складає близько \$23,35 млрд, з них:

– \$11,93 млрд складають збитки, що пов'язані із порушенням логістичних ланцюгів;

– \$10,56 млрд спровоковані значним скороченням обсягу виробництва продукції рослинництва, тваринництва, бджільництва, садівництва тощо;

– \$859 млн припадає на збитки через зростання вартості основних факторів виробництва (природних ресурсів та засобів виробництва) [2].

Також у результаті ведення бойових дій посівні площі України скоротилися на 21 %: станом на кінець 2021 року сільськогосподарські угіддя займали 42 млн гектарів (70 % загального фонду країни), з яких наразі доступно всього 33,18 млн гектарів (55 % загального фонду країни). Однак відчутною війна стала і для інших країн, оскільки за перший місяць повномасштабного вторгнення ціна на продовольчі товари у світі збільшилась на 12,6 % [2].

Таким чином, проаналізовані статистичні дані свідчать про негативні тенденції в аграрному секторі України, які продовжуються через тривалість війни. Тому доцільно вже зараз впроваджувати заходи щодо відновлення аграрної промисловості, оскільки вона є локомотивом розвитку національної економіки, гарантує продовольчу та економічну безпеку, здійснює значний внесок у створення валового внутрішнього продукту, а отже є базою для післявоєнного відновлення України. Важливо також залучати іноземні організації та фонди для відновлення АПК, оскільки від нього залежать і інші держави світу.

Література:

1. Павлова Г. Є. Особливості аграрного сектора в національній економіці. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2729>.

2. Проєкт Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Аудиту збитків, понесених внаслідок війни»: станом на 08.11.2022 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/audit-of-war-damage.pdf>.